

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 27. Ex sanctis Doctoribus explicatur plena sese emendandi
voluntas, ad plenum conversionem requisita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

viva, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, &c. Et Luc. 19. *Nolumus hunc regnare super nos?* Atqui omnis conversio mutationem format in oppositum. Mutari ergo in amorem oppositum debet amor peccatoris, ut plene convertatur. Igitur mutari debet in amorem predominantem Dei, prout divina Scriptura requirit in locis allegatis, dum ad conversionem requirit *toto corde Deum querere, in toto corde reverti ad Dominum, &c.* Neque enim toto corde Deum querit, nisi qui toto corde amat. Siquidem corde Deus non queritur nisi amando; toto proinde corde non queritur nisi toto corde amando, quod est amore predominante amare. Ergo plena peccatoris conversio recte definitur, *transitus ab amore predominante creaturae, ad amorem predominantem Dei.* Idem vero additur, *quo peccator interioris exteriorisque totus immutatur, &c.* Quia & hoc ad plenam conversionem peccatoris divina Scriptura requirit. Isaia namque 1. dicitur: *Lavamini, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis* (ibi mutatio est interioris hominis) *quiescite agere perverse, discite bene facere, querite iudicium, subvenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam* (qui contrarium ante faciebatis) *hic mutatio hominis exterioris.* Similiter Hierem. 4. *Circumcidimini Domino, & auferite praeputium cordium vestrorum* (ecce mutatio interior) *... accingite vos ciliciis, plangite & ululate, &c.* ecce mutatio exterior. Ezech. 18. *Convertimini, & agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris... projicite a vobis omnes praevaricationes vestras, in quibus praevaricati estis.* Sicque mutare vitam; sed *ante omnia facite vobis cor novum, & spiritum novum*: quia ad cor novum, nova vita sequitur, sicut & ad plenam mutationem interioris hominis, plena mutatio hominis exterioris.

332 Ante Prophetas istos Samuel 1. Reg. 7. dixerat: *In toto corde vestro revertimini ad Dominum (& sic mutate cor) auferite Deos alienos de medio vestrum, Baalim & Astaroth;* hoc pacto mutant vitam exteriorem. Ubi ergo plena conversio, ibi totius hominis, interioris exteriorisque mutatio. Idque aperte etiam insinuat Apostolus Rom. 6. dum peccatores conversos, seu potius eorum conversionem describens, exemplo Christi per Resurrectionem transeuntis de morte ad vitam, eos hortatur ut similiter transeant à peccato ad iustitiam, & ut peccatum, sive amor predominans creaturae in ipsis amplius non dominetur: *Christus enim resurgens à mortuis, jam non moritur; mors illi ultra non dominabitur.* Et qui mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? *Consepulti enim sumus cum Christo per baptismum in mortem, ut quomodo Christus surrexit à mortuis... ita & nos in novitate vitae ambulemus... Hoc scientes, quia vetus homo noster, interior & exterior, crucifixus est, ut destruat opus peccati, & ultra non serviamus peccato... scientes quod Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur; mors illi ultra non dominabitur... Ita & vos existimate mortuos quidem peccato, viventes autem Deo... Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, id est exteriori homine, ut obediat concupiscentiis ejus. Sed sicut exhibuistis membra vestra servire immunditiae, & iniquitati ad iniquitatem; ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem.*

333 Et ratio idipsum confirmat: quia ut peccator plene convertatur, debet ei amarum sapere in animo, quod ante dulcissimum sapiebat; & quod oblectabat in corpore, in mente jam cruciet, ut Augustinus, & alii Patres docent. Exempli gratia, ut homo impudicitiae vel ebrietati ante deditus plene convertatur, debet ex toto corde dolere

de impudicitiae vel ebrietatibus commissis; eaque ex toto corde detestari & odisse; idcirco toto corde proponere, se quodvis malum subitum potius quam ad pristinas impudicitias vel ebrietates revertatur. Si autem hoc faciat ex toto corde, eo ipso interioris exteriorisque totus est immutatus. Totus namque immutatus est interioris, sive corde & affectu, ut per se patet; jam enim toto corde & affectu detestatur & odit, quod ante toto corde amabat & amplectebatur. Ad totalem vero immutationem cordis, sive affectus principalis & in corde dominantis, ceteri affectus illum consequentes, eique subservientes immutantur. Per consequens voluntas, quae prius de impudicitia vel ebrietate gaudebat, jam de illa toto corde tristatur & dolet: quia illam, quam ante toto corde amabat, toto jam corde detestatur. Fit ergo objectum doloris & tristitiae, quod prius objectum erat gaudii & laetitiae; & contra fit objectum gaudii ac laetitiae, quod ante objectum erat doloris ac tristitiae. Et sic de aliis affectibus. Quia videlicet odio jam habetur & horrori, quod ante diligebatur, & desiderabatur. Fit igitur totalis mutatio amoris, gaudii, doloris, tristitiae, reliquorumque affectuum internorum. Fit proinde totalis mutatio hominis interioris.

Porro ex mutatione totius hominis interioris sequitur mutatio totius hominis exterioris; mutatio proinde totius vitae. Haec quippe fructus est, effectusque naturalis illius. Quia scilicet homo exterior regitur ab interiori, sequiturque imperium ipsius, dum homo interior plene, sive ex toto imperat, prout n. 327. vidimus. Neque est qui hoc revocare possit in dubium quoad id quod in homine exteriori liberum est ac voluntarium. Cum tota libertas & voluntaritas hominis exterioris, ipsi ab interiori homine proveniat, & appetitus exterior subditus sit imperio appetitus interioris, sicut scriptum est: *Subter se erit appetitus tuus, & tu dominaberis illius*, Genes. 4. Tunc proinde solum homo exterior non regitur ad imperium hominis interioris, dum ex toto seu plene non imperat, prout Augustinus ibidem docet. Et idem implicite Gregorius dicit, dum 1. 2. in 1. Reg. c. 9. dicit, quod *conversio peccatoris est... in renovatione interioris hominis, cum peccatori, jam divina inspiratione correcto, & malum displicet quod amavit, & bonum placet quod odit.* Quia, ut proxime dixi, ad renovationem interioris hominis, si plena sit, atque ex toto corde, renovatio sequitur hominis exterioris. Quod & amplius confirmat ex dictis cap. 27. & 37. §. 2.

CAPUT XXVII.

Ex sanctis Doctoribus explicatur plena sese emendandi voluntas, ad plenam conversionem requisita.

334 Plena voluntas, juxta sanctos Doctores, Augustinum & Aquinatem, illa est qua fit quod volumus, dum in potestate voluntatis est quod fiat. Quae quidem propositio probatur 1°, quia dum voluntati conjuncta est potestas, nihil obstat, ne fiat quod voluntas vult, nisi quia plene, sive ex toto non vult, prout Augustinus tradit l. 8. Confess. c. 9. *Unde hoc monstrum, & quare istud? Imperat animus corpori... ut moveatur manus, & tanta est facilitas, ut vix à servitio discernatur imperium... Imperat animus sibi... & non fit quod imperat. Audi causam: sed non ex toto vult. Non ergo ex toto imperat. Nam... in tantum non fit quod imperat, in quantum non vult... Non utique plena imperat. Ideo non est quod imperat. Nam si plena esset... jam esset quod imperat.*

337 2°. quia S. Thomas 1. 2. q. 20. a. 4. sic habet: *Non est perfecta, id est plena, voluntas, nisi sit talis, quae opportunitate data operetur.* Ad operationem namque, ubi non deest potestas, sola opus est plena & perfecta voluntate, ut Chrysolomus ait Prolog. in Joan. *Videsne sola nobis opus esse voluntate? voluntate (inquam) non qualibet, sed vulgari; sed exquisita, id est integra, forti & efficaci.* Quodcumque enim tali voluntate imperavit sibi animus, impetravit, ait Seneca.

338 3°. quia, ut ibidem S. Thomas praemisit, *omnis inclinatio, vel motus perficitur in hoc quod consequitur finem, vel attingit terminum, in quem tendit.* Omnis ergo voluntas perfecta seu plena consequitur finem, quem plene vult, si possit. Unde Opusc. 16. p. 2. c. 3. (si tamen istius Opusculi S. Thomas sit Author) plenam describens voluntatem, *plena voluntas (inquam) aut est respectu habendi, aut respectu habendi. Si respectu habendi, quidquid actuali, absoluti, & plena voluntate mihi volo, id est, si possum mihi acquirere, acquirere, nulla negligens media ad id absolute vel respectively necessaria. Item eius oppositum volo; & ideo, si possum effugere, effugio. Quod vero habitum plenam voluntate mihi volo, id est, si possum conservare, conservo. Et quanto voluntas plenior, tanto sollicitudo conservandi diligentior.*

339 4°. id quod sancti illi Doctores asserunt, fundamentum habet in Scriptura: scriptum est enim Luc. 1. *Esurientes, id est magnum, plenumque, & integrum desiderium iustitiae habentes, implevit bonus.* Et Matth. 5. *Beati qui taliter esuriunt & sitiunt iustitiam; quoniam ipsi saturabuntur.* Ecce Deus desideratam iustitiam dat, eam plene atque integrè desiderantibus, sive esurientibus, ac sitiensibus. Quisquis igitur eam non habet, sive eam non saturatur, ideo est quia eam plene & integrè non desiderat, nec esurit, nec sitit. Nec enim taliter desiderant, esurient, sitiunt Deus deest. Si Deus illis non deest, nec potestas deest. Si nec Deus deest; nec potestas; nec tamen fiat, quod homo desiderat, esurit, ac sitit; sola ergo plena voluntas, plenum desiderium, plena fames ac sitis illi deest.

340 5°. iste est communis hominum sensus, in singulis humanae vitae officiis. Neque enim homines censent, eam plene, atque ex toto corde velle, qui non facit, quod se velle dicit, si in potestate ipsius sit ut fiat. Quippe ubi duo solum requiruntur, ut aliquid fiat, potestas scilicet & voluntas, nemo non credit plenam voluntatem deesse, dum non fit, id ad quod non deest potestas. Quis enim credit, diviti plenam adesse voluntatem dandi mutuum, aut eleemosynam petenti, si non det, dum dare potest?

341 Ex his manifestè concluditur, Confessarium non posse nec debere credere, plenam sese emendandi voluntatem adesse peccatori, qui, cum possit, sese non emendat, vel necessaria ad emendationem media negligit. Nam qui potest ad finem operatum pervenire, nihil negligit, nihil ad id necessarium non facit, si plene vult. Nihil enim negligit, nihil non facit miles ad gloriam acquirendam, vel conservandam, dum plene atque ex toto corde vult eam acquirere, vel conservare. Nihil etiam negligit, nihil non facit avarus ad congregandum vel conservandum aurum, dum id plene vult. Nihil negligit, nihil non facit infirmus ad sanitatem, mendicus ad eleemosynam consequendam, dum id plene vult, &c. Si ergo peccator plene atque ex toto corde vellet se emendare; similiter nihil negligeret, nihil non faceret, ut se tandem emendaret. Maxime cum par, imò majori ardore, atque efficacità sui emendationem per mandatorum custodiam prosequi debeat, quam miles gloriam, avarus aurum, infirmus sanitatem, mendicus eleemosynam, &c.

Mandatorum quippe custodia diligenda est super aurum & topazion, super humanam gloriam, super corporis sanitatem, super vitam ipsam, & super bona quaecumque temporalia. Ubi igitur peccatoris non apparet emendatio, humana praesumptio est, medium aliquid ad id necessarium neglexisse, cum potuisset non negligere: emendationem proinde plene atque ex toto corde non voluisse.

Hinc quia concubinario medium ad emendationem necessarium est ejectio concubinae, plene atque ex toto corde non creditur velle emendationem, nisi plene atque ex toto corde velit concubinam ejicere; quam si ejicere neglexerit, humana praesumptio est, quod eam ejicere, seseque emendare plene atque ex toto corde non voluerit. Cum enim ad propositum finem perveniri nequeat nisi per media ad id necessaria; perspicuum videtur, quod plenam voluntatem non velit finem, qui plenam voluntatem non vult media necessaria ad finem. Quia ratione Christiani innumeri ex hoc ipso convincuntur plena voluntate pervenire non velle ad patriam, id est vitam aeternam, dum plenam voluntate ambulare non volunt per arctam viam, quae sola ducit ad vitam. Nam, ut Augustinus tr. 28. in Joan. ait: *qui recusat viam, quid requirit patriam?*

Ne ergo facile credas, concubinario plenam adfuisse concubinam ejiciendi voluntatem, si, post sollicitationem de ea ejicienda, sollicitationi non steterit. Non enim praesumitur toto corde, plenamque voluntate promississe, qui, cum potuit, promissum non praestitit. Idem applica recidivis, qui promiserunt haec vel illa media, ad cavendum relapsum necessaria adhibere, si promissis non steterint.

Nec dicas, ipsos habuisse quidem plenam media illa adhibendi, seseque emendandi voluntatem, dum promiserunt, sed eam postmodum ex humana inconstantia mutasse. 1°. quia plena sese emendandi voluntas ut plurimum solet esse constans, hoc saltem sensu, quod facile & citò mutari non solet. Plena quippe voluntas, juxta Augustinum supra relatam, non est voluntas debilis, languida & femilauca; sed integra, fortis & robusta. Talis autem voluntas facile & citò non deficit; quia transit in affectum cordis. Quam ob causam avaritiae & impudicitiae peccata in avaris, impudicis, &c. facile & citò non deficiunt, quia, ut Psalmo 72. dicitur, *transierunt in affectum cordis, propter plenam scilicet & fortem in immorandis voluntatem.*

2°. ratio cur Judaei fuerunt inconstantes in bono, seu Dei obsequio, est quia Deo ex amore non servierunt sed ex timore; ideoque non ex toto corde (neque enim ex toto corde fit, juxta Augustinum, quod fit ex timore poenae, non ex amore iustitiae:) propterea ergo de his Psal. 105. dicitur: *Cito fecerunt, oblitii sunt operum ejus, & non sustinuerunt, id est constanter non tenuerunt, consilium ejus.* Inconstantia igitur hominis in bono, à quo quisquam facile & citò deficit, non est in bono quod ex toto vult corde, plenaque voluntate; sed quod ex toto corde non vult. Nam qui ab eo citò deficiunt, illud ex toto corde se non voluisse demonstrant, uti Gregorius Magnus ait 8. Moral. 24. *Bona se non ex corde toto tenuisse ipsi testes sunt, qui haec citò dimiserunt.* Si enim bona toto corde tenuissent, haec citò non dimisissent, tamen vitro fragiliores. Quia, ut Augustinus dicit homil. 28. inter 50. nunc serm. 17. c. 7. *vitrum, etsi fragile est, tamen diligenter servatum diu durat.* Siquidem invenies calices ab avaris & proavis, in quibus bibunt nepotes. *Tanta fragilitas custodita est per annos.*

3°. homo inconstans non est in solo emen-

dationis negotio, sed in quocumque alio. Quemadmodum ergo in nullo alio negotio tanta est hominis inconstantia, ut facile & citò recedat ab eo quod semel plenè atque ex toto transit in affectum cordis, nisi fortis aliqua ratio in contrarium occurrat, vel præsentis circumstantiæ mutantur. Ita nec in emendationis negotio tanta est hominis inconstantia, ut facile & citò mutet emendationis voluntatem, quam plenè atque ex toto transire fecit in affectum cordis. Cùm nulla ad id fortis ratio occurrere possit, nec aliis ad id illecebris sollicitetur. Sed sicut iisdem, quibus antea, tentationibus recidivus exagitur; sic per eadem causas, sub iisdem motivis, à peccato revocetur, quibus antea excitarus, peccato valedicere decreverat. Est enim idem Deus qui prohibet, idem infernus quem comminatur, idem paradísus quem promittit perseveranti in bono, &c. Cùm igitur omni alio in proposito, plenè atque ex toto corde concepto, stantibus iisdem motivis, & circumstantiis, homo tempore notabili constans esse soleat; credibile non est, in solo emendationis proposito adeò inconstantem esse, ut, stantibus iisdem motivis, ac circumstantiis, ab eo facile & citò deficiat. Dum igitur facile & citò deficiat, longè probabilius est, voluntatem ipsius non fuisse plenam, propositumque ex toto corde conceptum non fuisse, quàm ex toto corde conceptum facile & citò mutatum fuisse.

CAPUT XXVIII.

Explicatur & plenum peccati odium, ad eandem necessarium.

347 **Q**uemadmodum ex dictis cap. 25. ad commissorum criminum veniam necessaria est conversio peccatoris ad Deum ex toto corde; ita & averfio à peccato mortali ex toto corde. Per consequens necessarium est ingens & capitale peccati mortalis odium, quo illud plenè atque ex toto corde super omne odibile ac detestabile oderimus ac detestemur. Siquidem malum est objectum odii, sicut bonum est objectum amoris. Sicut ergo quantò majus est bonum, tantò majori est amore prosequendum; ita quantò majus est malum, tantò majori prosequendum est odio. Peccatum verò mortale malorum omnium maximum est, adeò ut ne ipsa quidem ignis æterni gehenna cum malitia peccati mortalis comparanda sit. Maxime igitur odio est prosequendum, ita ut de eo sine horrore vehementi ne cogitare quidem possimus; sicut nec de gehenna illa; & non solum ipsum, sed & quicquid ipsius nobis causa fuit, vel instrumentum, nobis horrore sit, sicut juveni uxori horrore est crudelis trucidator dilectissimi mariti sui, & quicquid causa fuit, vel instrumentum trucidationis ipsius. Hinc est enim quòd contritionem in omni statu necessariam, *sancti Patres peccati detestationem atque odium definiunt supra omne quod odio haberi potest*, inquit Ludovicus Granatensis conc. 2. de Pœnit.

348 **Q**uid enim verò est mortale peccatum? Audi peccator, & contremisce: nec enim poteris vehementem de eo horrorem non concipere, vindictamque magnam in ipsum non decernere, si attentè mente recogitaveris, quid feceris, dum illud commisisti, v. g. fornicando, adulterando, impudicitias exercendo, comestiones & ebriitates sectando, inimicum odendo, &c. Quippe hoc faciendo, creaturæ Deum, summum utique bonum bono vilissimo postposuisti, eligens creaturam potius frui quam Deo. Horribilis est ista electio. *Vae animæ audaci (ait Augustinus) que speraret, si à te recessisset, se aliquid melius habituram.*

2°. imò Deo diabolum prætulisti, de Deoque ipsum quodammodo triumphare fecisti. Ut enim Tertullianus de pœnit. c. 5. *non leviter in Dominum peccat, qui cum amulo ejus diabolo pœnitentiâ renuntiasset, & hoc nomine illum Domino subiecisset, rursus eundem regressus suo erigit... nonne, quod dicere quoque periculo sum est, sed ad edificationem proferendum est, diabolum Domino præponit? Comparationem enim videtur egisse, qui utrumque cognoverit, & judicato pronuntiasse eum meliorem, cujus se rursus esse maluerit.*

3°. per mortale peccatum, fœdus in baptis-
mate cum Deo inuito violasti, filiique Dei, fratris Jesu Christi, hæres casti prærogativam abjecisti, ut hæres esses possessorque sæculi, filii-
que & mancipium diaboli.

4°. Filium Dei conculcasti, sanguinem, redemptionemque ipsius contempnisti, & Spiritui gratiæ contumeliam fecisti. Scriptum est autem: *Quantò magis putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium Dei conculcaverit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & Spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Hebr. 10.*

5°. Deum qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris tui. Deuteron. 32. v. 18. *Dereliquisti Deum factorem tuum, & recessisti à Deo salvatori tuo. Ibd. v. 17.*

6°. Casum reddidisti omne super te consilium misericordiæ Dei, inutilesque effectus omnes illius, dum gratiam justificantem, atque adeò filiorum Dei adoptionem, cælestemque gloriam volens amittit, Deumque abjecisti ne regnaret super te, & dereliquisti fontem aquæ vivæ, ut foderes tibi cisternas, cisternas dissipatas, que continere non valent aquas.

7°. Dei legem, peccata prohibentem, infer-
nique supplicio punientem, adeoque Deum ipsum contempnisti, & quantum in te fuit destruxisti, dum ei subditus esse noluit; imò optasti ut non esset, qui quod velles, te facere prohiberet; non esset etiam, qui te peccantem puniret.

Hæc fecisti, & non horreas vehementer teipsum! non tibi indigneris! non fremas & frendas contra stupendam ingratitude, cæcitatem, turpitudinem & impudentiam tuam! Si sic affectus non sis, peccatorum tuorum gravitatem, & quid sit Deum (tantum benefactorem tuum) offendisse, nequaquam agnosces. Si enim agnosceres, capilli omnes capitis tui perhorrescerent ad solam cogitationem, quæ recogitares, quomodo fieri potuerit, quòd tu, creatura rationalis, datæ tibi ratione adeò abuti potueris, ut vel ad minimum ejusmodi flagitium committendum determinare teipsum potueris. Hoc est enim quòd S. Maria Magdalena de Pazzis comprehendere nunquam potuit, quomodo utique ad rem tam horribilem creatura rationalis teipsum determinare posset.

Jam verò si tanto odio & horrore peccatum mortale sit prosequendum & persequendum, fieri certè vix aut ne vix quidem poterit, ut qui tanto illud odio prosequitur, facile & citò illud repetat; sicut fieri vix poterit, ut juvenis vidua cum crudeli dilectissimi sui mariti trucidatore, quem summo & capitali odio prosequitur, facile & citò reconcilietur.

Per consequens vix aut ne vix quidem credi prudenter poterit, peccatorem illum plenum hujusmodi odium, plenamque peccati detestationem concepisse, qui facile & citò cernitur in illud incidisse. Quis enim cum hoste infensissimo post plenum & capitale odium, citò in gratiam redit? quis se ipsi in servum & mancipium citò voluntariè tradit, uti se tradit peccator in servum & vile peccati mancipium, juxta illud Joan. 8. v. 51. *Qui*
facit